

Važna razsodba drž. sveta

Priznanje stanarine učiteljicam, poročenim z neučitelji

Državni svet je različno tolmačil vprašanje stanarine učiteljicam, poročenim z neučitelji. O vprašanju: ali učiteljici, poročeni z neučiteljem, ki ne živi v istem kraju s svojim možem, pripada pravica do stanovanja, oziroma stanarine, sta bila zastopana dva kontradiktorni stališči. Po eni strani takim učiteljicam sploh ne pripada stanarina, na drugi strani pa imajo učiteljice, ki ne živijo skupno s svojim možem v istem mestu, pravico do stanarine.

Ugodnosti učiteljem vojnim invalidom

V službenih novinah št. 278 od 28. decembra 1938. je objavljena uredba z zakonsko močjo o vojnih invalidih in vojnih žrtvah. S to uredbo so priznane izredne privilegije vojnim invalidom za njihove nacionalno-vojne zasluge.

Predpis § 31., odst. 2. Uredbe o vojnih invalidih se glasi: »Vojnim invalidom, kateri so državni ali samoupravni uslužbenci vojaškega ali civilnega značaja, se jim prizna to prvenstvo tudi ob priliki premeščanja, napredovanja, razpisa in sprejema na službena mesta, po splošnih in specialnih zakonih, v kolikor izpolnjujejo pogoje, kateri se za to zahtevajo.«

Po odst. 2. § 31. imenovane uredbe se priznava poleg ostalega vojnim invalidom, ki so v državni ali samoupravni službi, še dve

Zaradi tega je bila zadeva obravnavana na splošni seji Državnega sveta in je bila izdana razsodba br. 32.605/38, ki avtentično tolmači § 84. zakona o narodnih šolah: »Učiteljica, poročena z neučiteljem, ki ne živi skupno z možem v istem kraju, ima pravico po § 84. zakona o narodnih šolah, spremenjenim s točko § 30. finančnega zakona za leto 1933/34., na stanovanje, odnosno stanarino.« To rešenje je objavljeno v Služb. novinah br. 109 od 16. maja 1939.

posebni pravici: 1. pravica na prvenstvo napredovanja, 2. pravica na prvenstvo pri premestitvi. V nameri, da se vojnim invalidom da popolno priznanje, zakonodavec pri teh prvenstvenih pravicah ne postavlja nobenih omejitev, edino to, da prizadeti izpolnjujejo pogoje, ki se zahtevajo po običaj ali specialnih zakonih.

Te specialne pravice ne pomenijo negacije diskrecijskega prava. To ostane tudi v nadalje neizpremenjeno. Ta prvenstvena pravica veže upravne oblasti, da vzamejo v postopek in uvaževanje v prvi vrsti prošnje za premestitev in napredovanje uradnikov vojnih invalidov. Prizadeti, če prosijo za premestitev ali napredovanje, morajo izpolnjevati pogoje, ki se nanašajo na zakonite predpise.

Šolski radio

—r XXX, Turek, 23. maja:— »Obisk v tovarni 'Grič' čokolade«, dialog v obliki reportaže. Vodi g. Mirko Demšar.

V pisarni. Razgovor o pridobivanju surovin za čokolado. (Kakavovec, kje raste, kakav, kakavova zrna, umetno sajenje kakavovca.

V tovarni. V pralilnici: Kakavova zrna se pražijo. V strojih mlinih se meljejo, da postanejo tekoča, ker se pri mletju iztisne tolstica iz zrn. Pri melanžerjih: Zmleta tekoča masa se meša s sladkorjem, po potrebi z mlekom, z raznimi sadnimi sokovi in se nato ponovno melje. Produkt vsega je gotova tekoča čoko-

lada. Ob hladilnici: Čokolada se vlija v modele in hladi. Embalaža.

Izdelovanje draže-bonbonov. Ob strojih, ki so pripravljeni za izdelovanje bonbonov.

V pisarni: Razgovor o temi, kako je prišlo do današnje uporabe čokolade in kakaoa. — (Pri oddaji uporabljamo slušne kulisce.) II.—III.

Petek, 26. maja: Pokrajinska oddaja iz Trčiča; izvajajo učenci ljudske šole. Vodi g. Ivan Stopar. Razpored: 1. Zemljepisni in zgodovinski opis Trčiča. 2. Pravljičje. 3. Običaji. 4. Pevske točke. 5. Deklamacije pristnih tržiških pesmi. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 21. maja, predaval g. inž. Mikuž: Izbor in izdelovanje fižola.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev Vabila

VABILO SLOVENSKEMU UČITELJSTVU

Naših let 70 je že poteklo...

odkar se je peščica pogumnih učiteljev v Ptuj strnila v prvo slovensko učiteljsko društvo. Pogled nazaj v tisti čas in v današnje dni nam pove, da so ravno ti naši predhodniki oni stebri, na katere še vedno v našem delu polagamo vse naše zamisli in vzpodbude. Res, pogum je bil takrat dvigniti glavo in se stanovski opredeliti posebno še zato, ker je ob slovensko-štajersko učiteljsko že butal nemški val, proti kateremu je bilo treba postaviti svoje lastno bistvo.

Naših let 70 je že poteklo...

odkar je planila iz peščice naših tovarišev narodna zavest kot iskra, ki je zanesla nato učiteljska srca širom slovenske zemlje, vse do danes, ko je zopet taista iskra v učiteljsstvu iz teh prvih naših stebrov zgradila organizacijo, ki je kljub pritisku v težki borbi vzdržala na stanovski liniji do današnjih dni.

Naših let 70 je že poteklo...

in zato je pravilno, da sklicujemo za 10. junij v Ptuj veliko zborovanje, tabor vsega slovenskega učiteljsstva, posebno še obmejnega, ostala pa vsaj v primerih zastopstvi.

Zakaj torej gre? Za to, da ravno v tem Ptuj, kjer je peščica učiteljev bila prva celica naše sedanje organizacije, manifestiramo za našo zgodovinsko in stanovsko in nacionalno misel ter s pogledom preletimo naše številne vrste v odločni samozavesti po notranji neodvisnosti.

Tovarišice in tovariši širom prelepe Slovenije! Pokažimo enkrat vsem, kaj je stanovska zavest in odzovite se zaradi potrebnih priprav našemu vabilu čimprej na naše društvo v Ptuj. Vse ostalo pa bo sledilo v prihodnji številki »Učit. tov.«, na katerega vse že zdaj opozarjamo.

Teh par vrstic naj ima le namen vzbuditi iskro tu, iskro tam. Vztrepetajo naj naša srca! Pokažimo, da smo iz prvih stebrov postali že zid, v katerem bomo 10. junija občutili topli stisk tovariških ramen tako kot še nikdar!

Tovarišice in tovariši!

Naših let 70 je že poteklo...

Zupančič Drago, preds. Andrej Debenak, taj.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA-OKOLICA, ZAH. DEL bo zborovalo dne 3. junija 1939. v Hrastniku. Zbrali se bomo na glavnem kolodvoru in se odpeljali z vlakom, ki odhaja ob 7,52 ter dospe v Hrastnik ob 9,6. Po prihodu vlaka si bomo ogledali steklarino, nato se bo vršilo v šolski telovadnici zborovanje s sledečim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo. 2. Poročila odbornikov. 3. Volitev delegatov. 4. Slučajnosti. — Po zborovanju bo skupen obed, nato pa, če bo lepo vreme, izlet v Trbovlje. V Ljubljano se bomo vrnili ob 18,12. Odbor.

jev, izdaja tudi vzgojni list za starše »Roditeljski list«.

Iz društva je šla pobuda za »Učiteljski dom«, ki se je ob 10 letnici obstoja ponašal s krasnim penzionatom. Društvo je dalo tudi iniciativo za ustanovitev podružnice Učiteljske knjižarne in je vedno krepko sodelovalo v borbi za stanovske in narodne pravice.

Z zagotovilo, da hoče učiteljsvo tudi v bodoče krepko sodelovati pri vzgoji mlade jugoslovanske generacije, je zaključil predsednik lepo uspešno proslavo.

Ciril Hočevar, preds. A. Stergar, tajnica.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je zborovalo 6. maja 1939. Tovariši predsednik je v situacijskem poročilu poudaril dejstvo, da se razmere v združenju vedno bolj normalizirajo, saj je že del opozicije svoje postopanje izpremenil in po nekaterih predstavnikih že priznal svojo napako. Tako je nastalo tudi pri njej tako gledanje in presojanje, ki more voditi le v harmonično ustvarjanje sodelovanja.

Izmed ostalega je potrebno še posebej odobravati težnjo za avtonomijo JUU, ki edina more v lastnem, samostojnem upravljanju obravnavati vsa svoja vprašanja in služiti le učit. stanu in šoli. Zato že odločujoči činitelji v polni meri odobravajo depolitizacijo naše organizacije, oziroma naše težnje, da se osvobodimo dosedanjih motenj in težav v borbi za stanovsko neodvisnost.

O Bolgariji je predaval tov. Debenak. Podal je pregled notranje politične razmere od Stambolskega do danes, nato pa nekaj osebnih vtisov s potovanja po Donavi in iz mesta Varne ob Črnem morju.

Pri slučajnostih smo obravnavali proslavo 70 letnice našega društva, na katero smo povabili vsa obmejna društva in zastopstva vseh društev širom naše banovine.

Odločili smo se za 10. junij in v glavnih obrisih izbrali sledeči program: Zgodovinski referat o delu učiteljskega v teh krajih, dvojje kratkih predavanj o Slov. goricih in Halozah (tov. Jurancič in Debenak), resolucije, pevski vložek mladinskih zborov in skupen popoldanski izlet v Haloze.

Pri tej priliki sta bila soglasno sprejeta še dva važna predloga: 1. Proslava 70 letnice ne smemo imeti v društvenem domu. 2. Eventualni primanjkljaj za stroške krijemo s članarino v juliju in avgustu.

Pripomnimo še, da je članstvo pokazalo veliko pripravljenost in mnogo razumevanja za celotno zamisel proslave. Odbor si želi, da bi ga zdaj še tembolj podprli. Na tem smo vendar vsi zainteresirani; vsi, saj gre za zgodovinsko in stanovsko in nacionalno manifestacijo, ki nas mora tako zajeti kot še nikdar do zdaj.

Učitelj Praprotnik Edvard je dobil za žalitve v Ponedeljeku z dne 27. marca zaradi predavanja o Samčevi brošuri »Slovenski stavek« zahtevano zadoščenje od tovarišev, ki so podpisali dotično objavo.

Predsednik se še zdaj ponovno zahvaljuje tov. Praprotniku, da je toliko popustil in tov. Debenaku, da je krivico popravil. Zupančič Drago, preds. Andrej Debenak, taj.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je zborovalo 18. marca 1939. v Ptuj. V situacijskem poročilu je predsednik obrazložil akcijo za našo družino, katero so skupno povzele razne ženske organizacije. V tem in še podobnem prizadevanju bi se učiteljski stan že kdaj moral nasloniti tudi na delavstvo in njegove organizacije, saj po vseh težnjah spadamo vendar ramo ob rame. Dotaknil se je odprave celibata, kmetstvo-gospodinj-skih šol, blagajniškega poročila sekcije v Ljubljani, ki se je ugodno, ter še omenil stalež članstva, ki se je dvignil na 118 članov. Z navdušenim odobravanjem smo sprejeli vest o kontraktualcih. Naša organizacija si je kaj prizadevala, stalno je ključala s tem vprašanjem na raznih merodajnih mestih. Kdo bi to storil, da nimamo take stanovske organizacije? Naj bi zato še ostali omahljivi spregledali in se je oklenili, ker le povezani z živno stanovsko zavestjo si bomo korak za korakom priborili danes to, jutri ono ter si še dopolnili zgradbo, ki jo 70 let že gradimo in izpopolnjujemo.

»Nato je sledil referat tovariša Praprotnika o Samčevi brošuri »Slovenski stavek«. Predavatelj je v obširnem uvodu govoril o splošni važnosti jezika, nato pa o brošuri sami in važnosti slovniškega pouka v osnovni šoli.

O Samčevi »Kritiki« pa je referiral tov. Svajgar, ki se je dotaknil le nekaterih vprašanj, katere je skušal pojasnjevati z metodo medsebojnega primerjanja dveh nasprotnih si naziranj. Način je bil primeren in je o nekaterih stvarih dopuščal sodbo v članstvu samem.

Ponovno še poudarimo razen vsega tega naslednje: Bodimo le za stanovsko linijo v naši organizaciji in za enakopravnost vseh članov! Ravno tako pa bodimo proti vsakemu političnemu plašču in kakršnem koli dobrohotnem trepljanju po rami s to ali ono roko.

Sprejemmo še naslednji predlog: Samčevo brošuro kot priročnik naj priporoči organizacija v »Učit. tovarišu«. (Praprotnik)

Zupančič Drago, preds. Andrej Debenak, taj.

— TRBOVELJSKI DOM V BAKRU —

sprejema odrasle in deco na letovanje pričenši s 16. majem. Ekskurzistom, izletnikom in letovalcem je na razpolago 140 postelj. Cene zelo nizke. Kopanje v dveh kopališčih brezplačno. Zahtevajte prospekte pri

upravi Trboveljskega doma v Bakru.

Izjava

V »Edinosti« z dne 13. maja 1939., št. 19., na strani 3. je priobčen v drugem, tretjem in četrtem stolpcu članek učitelja Lojzeta Zupanca »Še o slovenskem učitelju«. V tem članku, na katerega nimam namena odgovarjati, pa so med drugim trditve, ki se jih čutim dolžnega pojasniti. Avtor navaja tudi:

»Vem za učitelja, ki ga je režim gmotno ubil in ga odstranil iz službe, ker je obstojala samo sumnja, da je storil malenkosten pregrešek. In to samo zato, ker ni bil pristaš režima. Vem tudi za učitelja, ki je bil pristaš režima, pa ki je otrokom razlagal stvari, zaradi katerih bi se moral citirati pred sodišče ter se tamkaj zagovarjati po zakonu o zaščiti države. On ni bil odstavljen iz službe... Kdaj se je to zgodilo, ni važno. Važno pa je tole: Ko je prvi učitelj prišel k predsedniku organizacije, katere član je bil, in zahteval, da ga organizacija vzame v zaščito, je ljubeznivi predsednik dejal: »Dragi tovariš, ničesar ne more organizacija storiti zate, ker imamo v tvojem primeru zavezane roke.« — Učitelj je iz organizacije izstopil. (Mastni tisk sem podčrtal podpisnik izjave.)

Gospod Zupanc je opisal primer nekega učitelja, ki ga oba prav dobro pozna, čigar ime pa se čutim dolžnega za enkrat zamolčati zaradi nerodne stilizacije članka. Opisal pa je primer tako, kot da bi temu učitelju organizacija storila krivico, ker mu ni priskočila v stiski na pomoč, zaradi česar je on tudi izstopil.

Izjavljam, da organizacija z ozirom na svoja načelna stališča, ne posega in ne more posegati v noben primer, ki se disciplinsko obravnava, če se vrši disciplinska preiskava v smislu zakonitih določil in se učitelju v preiskavi ne krati svoboda obrambe. Zato ima organizacija v vseh takih primerih vezane roke in je imela vezane roke tudi v primeru, ki ga učitelj g. Zupanc ni hotel imenoma navesti. Vse to prav dobro ve tudi avtor članka, ki je bil več časa funkcionar v učiteljski organizaciji. Dalje avtor članka namerno izpušča, da je dotični učitelj vendar dobil vsoto tisto zaščito, ki mu jo je organizacija v njegovem primeru mogla nuditi, t. j. obširen material za zagovor.

Navedba, da bi bil neimenovani učitelj izstopil iz organizacije zato, kakor navaja avtor članka, ni resnična. Pač pa je res, da je dotični član izstopil, ker več njegovih prispevkov osebnega značaja »Učiteljski tovariš« ni objavil. Vzrok izstopa tega člana je razviden iz njegovega lastnega pisma na učiteljsko organizacijo.

Ako bi avtor članka g. Lojze Zupanc kakor koli ponovil svoje trditve in napadal, se bom čutil prisiljenega v obrambo ugleda kakor tudi v obrambo položaja, ki ga sam zavzemam v učiteljski organizaciji, izpregovoriti konkretneje in objaviti prav vso korespondenco med dotičnim učiteljem ter učiteljsko organizacijo in njenimi funkcionarji.

V Ljubljani dne 17. maja 1939.

Metod Kumelj, predsednik JUU — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani.

Novosti na knjižnem trgu

—k Fantje na vasi, II. zvezek, priredil Ciril Pregelj. — Cena 16 din. — Naš tovariš iz Celja in marljiv propagator slovenske narodne glasbene folklorne, je v tem zvezku objavil 18 večinoma še nenapisanih narodnih pesmi in jih priredil za moški zbor. Največ jih je štajerske (9), dve iz Koroške, ostale iz Gorenjske in drugod. Znano je, koliko lepega narodnega glasbenega gradiva je nabral že za našo mladino (v »Nageljčkih« in v 4 zvezkih »Trogladinskih mladinskih zborov«), za odrasle pa v I. zvezku gori imenovane zbirke. Tudi v II. zvezku je izbor pesmi zelo posrečen, zlasti bosta ugajali obe iz ljutomerske okolice, ki ju preveva pristen prleški humor. Ta zbirka je dokaz, da je med našim ljudstvom še vedno dovolj muzikalno-tehnični melodij in je hvalevredno, da se zapišejo in otmo pozabe. Vse pesmi so navzlic nekompleksirani glasbeni strukturi zelo priporočljive za izvajanje, zlasti pa bodo dobrodošle našim podeželskim pevskim zborom. Zbirka se dobiva po vseh knjigarnah ali pa pri tovarišu Preglju, ki jo je izdal v samozaložbi.

Najnovejši vzorci

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

Na željo pošljemo vzorce!

ZAMENJAM

mesto na trirazrednici, nedaleč od postaje — trga na Dolenjskem, ugodne življenjske razmere, za mesto bliže Ljubljane. Ponudbe pod »Nagrada«.